

Utvärdering
Barn, unga,
bibliotek
futurum.com

Okt 2014

SAMMANFATTNING

Ett viktigt mål med projektet "Barn, unga, bibliotek futurum.com" har varit att **alla** på biblioteken, inte bara de som har ett uttalat ansvar att jobba med barn och unga, ska känna att de har fått ökad kunskap om målgruppen. 52 % av samtliga respondenter upplever att de har fått ökad kunskap om barn och unga vilket innebär att detta mål till stor del är uppfyllt. Många fler har nu kunskap om FNs barnkonvention, förståelse för hur barn och unga har det idag och kan se på sitt bibliotek lite mer ur ett barn- ungdomsperspektiv.

Projektet har också gett en starkare förankring av barnperspektivet hos alla biblioteksanställda, 48 % anser sig ha fått bättre verktyg och förståelse i bemötandet med barn och unga i olika situationer.

34 % anser att projektet har påverkat arbetet med den lokala biblioteksplanen så att det framgår att barn och unga är prioriterade. Nästan lika många dvs. 27 % har svarat "vet ej" på den frågan, vilket troligtvis beror på att inte alla jobbar direkt utan mer indirekt med den lokala biblioteksplanen. Av cheferna, så har däremot så många som 53 % svarat att de anser att projektet har påverkat arbetet med den lokala biblioteksplanen, vilket ju är ett gott betyg ifrån dem.

Samtliga bibliotekschefer har fått upp ögonen för barnperspektivet och alla anser dessutom att projektet hjälpt till att lyfta fram bibliotekens arbete med barn och unga internt. De flesta tycker även att projektet har lyft fram bibliotekens arbete med barn och unga externt.

Barnbibliotekarierna har fått ökad status och bättre självförtroende när de ser vilket värde de tillför verksamheten och efter att ha blivit prioriterade och synliggjorda i projektet.

Barn, unga, bibliotek futurum.com har jobbat mycket med barns delaktighet utifrån FNs barnkonvention. Genom att barn- och ungdomar har fått vara delaktiga i de dialoger som har förts i samband med etapp tre "Disajnprojektet", har de fått känna att det här är mitt bibliotek och jag kan och får vara med och påverka.

En viktig del i projektet har varit att titta i bibliotekets fysiska miljö och ifrågasätta t ex hur lätt det är att hitta in till bibliotekets barnavdelning. Ett av uppdragen för deltagarna var att när de kom hem ifrån första kursdagen ta på sig knäskydden, börja från entrén och titta på sin biblioteksmiljö. Är det en inbjudande miljö? Finns det en mysig hörna? Finns det ett häftigt "häng"? Denna konkreta insats har skapat en ökad medvetenhet hos hela personalen om hur biblioteket ser ut med barns ögon och det gav idéer på att vissa saker kan justeras med ganska små medel. En positiv bieffekt av disajndelen i projektet har också varit att deltagarna fått idéer ifrån andra bibliotek genom det utbyte som har skett vid konferenser och andra sammankomster och via den gemensamma dropboxen.

Uppföljning av de mål som angivits i projektansökan

Nedan följer en sammanfattning av de specifika mål som var angivna i projektansökan och en bedömning av i vilken utsträckning vi kan anse att de är uppfyllda. I de fall svaren skiljer sig nämnvärt mellan bibliotekens olika yrkeskategorier redogörs det för separat. Det har under projektets gång vuxit fram fler mål och syften, dessa följs upp och beskrivs mer ingående i rapporten under rubrik 3 måloppfyllelseanalys.

JA!	70-80 % av all bibliotekspersonal har fått kompetensutveckling inom barn- och unga.
JA!	10 % upplever absolut och 46 % upplever i viss utsträckning, att bibliotekens fysiska mötesplatser för barn och unga har utvecklats läsfrämjande.
JA!	Av barnbibliotekarierna upplever 20 % absolut och 32 % i viss utsträckning att de har fått nya metoder för förmedling av litteratur och annan media till barn och unga. Jämför vi med samtliga respondenter så är siffrorna 6 % absolut och 29 % i viss utsträckning
JA!	Av barnbibliotekarierna upplever 20 % absolut och 32 % i viss utsträckning att de fått tillgång till nya och användbara metoder för arbetet med barn och unga. Motsvarande siffror om vi ser till samtliga respondenter är 9 % absolut och 30 % i viss utsträckning.
JA!	6 % upplever absolut och 42 % upplever i viss utsträckning att biblioteken har fått professionell översyn och förslag till förbättringar av såväl fysiska som digitala miljöer. På frågan som bara efterfrågar bara just de fysiska miljöerna ¹ svarar 10 % absolut och 46 % i viss utsträckning.
JA?	6 % upplever absolut och 37 % upplever i viss utsträckning att goda exempel sprids och implementeras på lokala bibliotek.
Nja?	2 % av samtliga upplever absolut och 34 % upplever i viss utsträckning, att bibliotekens digitala² mötesplatser för barn och unga har utvecklats läsfrämjande.
Nej!	Endast 2 % upplever absolut och 9 % upplever i viss utsträckning att de ekonomiska resurserna för verksamheter med barn och unga har ökat på de deltagande biblioteken.
Nej!	Endast 5 % upplever absolut och 12 % upplever i viss utsträckning att processbloggen varit en bra metod för kommunikation. Här är det 60 % som svarar "vet ej" vilket också är en signal på att bloggen inte nått fram och därmed inte använts aktivt för spridning av projektet.
Nej!	Inga checklistor för tillgänglighet har tagits fram regionalt och genomförts lokalt.

OM

UTVÄRDERAREN

Pia Holgersson (jag) är sedan 7 år tillbaka verksam som egenföretagare och konsult inom lärande utvärdering/följeforskning samt inom utbildning och affärsutveckling av små- och medelstora företag. Jag har genomfört ett flertal utvärderings- följeforsknings och utredningsuppdrag för såväl privat som offentlig sektor, huvudsakligen på EU-finansierade projekt. Under programperioden 2000-2007, var jag verksam som regionchef och förvaltningschef för Svenska ESF-rådet i Blekinge, Kalmar, Kronoberg och Jönköpings län. ESF-rådet var då, liksom nu, förvaltningsmyndighet för Europeiska socialfondsprogrammet, eller Mål 3 som det kallades då. Dessförinnan arbetade jag i 10 år som företagskonsult på ALMI Företagspartner i Blekinge.

¹ Den fysiska översynen av deltagande bibliotek dvs. Disajndelen, är inte klar vid skrivning av denna rapport

² Utvecklingen av digitala mötesplatserna har egentligen legat utanför detta projekt men fanns ursprungligen med som ett mål

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING.....	2
1 Bakgrund mål och syfte med projektet.....	5
2. Utvärderingsuppdraget.....	7
3. Måluppfyllelseanalys.....	9
4. Sammanfattning av iakttagelser och utmaningar	18

Bilaga 1 Intervjupersoner

Bilaga 2 Frågor webbenkät

DISPOSITION

För att underlätta läsning av rapporten kan det vara bra att känna till något om dess disposition. Rapporten börjar med en projektbeskrivning i sammandrag (1), sedan följer en redogörelse av utvärderingsuppdraget (2). Därefter presenteras en måluppfyllelseanalys som till stora delar bygger på den webbenkät som genomfördes sommaren 2014 (3). I avsnittet sammanfattning av iakttagelser och utmaningar framkommer utvärderarens bedömning av projektets genomförande och resultat(4).

1 BAKGRUND MÅL OCH SYFTE MED PROJEKTET³

Bakgrund

Barn och unga är en prioriterad målgrupp för läns- och regionbiblioteken enligt formuleringar i regionala kulturplaner, i kommunernas biblioteksplaner och motsvarande dokument. Men, det går inte riktigt att följa upp att detta verkligen överensstämmer med verkligheten. Tittar vi på hur lokalytor är fördelade och hur man fördelar pengar till böcker i kommunerna, så kan man ana att det satsas mer på vuxna än på barn och unga.

Projektet hade som ambition att ta fram underlag så att det gick att bevisa att det borde satsas mer på barn och unga. För att kunna bevisa detta och för att stå rustade för dessa barn och unga, behövdes bl a kompetensutveckling. Projektledningen valde att strukturera det så att ALLA skulle få barnkompetens, inte bara de som jobbar direkt med barn och unga. Projektet **Barn & Unga, Futurum.kom** har bedrivits under tre år på 23 bibliotek i Blekinge, Kronoberg och Kalmar län.

Syfte

Att lyfta fram bibliotekens arbete med barn och unga såväl internt som externt bl a genom:

- Förankring av barnperspektivet i verksamhet och organisation
- Utveckla bibliotekens fysiska och digitala miljöer för barn och unga
- Stärka litteraturens roll som konstform för barn och unga i samverkan med andra kulturformer
- Att all biblioteksverksamhet för barn och unga skall vara fysiskt och kognitivt tillgängligt

Mål

- Kompetensutveckling av all bibliotekspersonal
- Bibliotekens fysiska och digitala mötesplatser för barn och unga ska ha utvecklats läsfrämjande
- Verksamma inom barnbiblioteksverksamheten har fått nya metoder för förmedling av litteratur och annan media
- Goda exempel sprids och implementeras på lokala bibliotek
- Resurser för verksamheter med barn och unga har ökat på de deltagande biblioteken
- Biblioteken har fått professionell översyn och förslag till förbättringar av såväl fysiska som digitala miljöer
- Metod och tipsbank har byggts upp
- Checklistor för tillgänglighet har tagits fram regionalt och genomförs lokalt
- Processbloggen används aktivt för spridning av projektet

När?

Hösten 2011 – 2014 (Regionala kulturplanernas tidsspann)

³ Fritt tolkat ifrån styrgruppsdirektiv och protokoll hämtade från bloggen

Var?

Blekinge, Kalmar, Kronobergs län

Hur?

Projektets etapper/faser:

1. Utbilda all bibliotekspersonal så att alla ska få mer kunskap om barnverksamhet
2. Utbildning av barnbibliotekarier alltså mer spetskompetens
3. Disajnprojektet där man ser över miljön i biblioteket, under ledning av en inredningskonsult. Genom att också bjuda in barnen i dialogen skapas en delaktighet och kunskap om hur miljön bättre kan passa barns villkor. Denna del av projektet är ännu inte slutförd.

Metoder

E-möten, Mäta och väga- statistik, konferenser med olika teman, dialogseminarier, metodutveckling, utveckling av bibliotekens fysiska och digitala rum för barn och unga, delaktighet barn och unga, m m

Målgrupper

Personal som arbetar med barn och unga i regionen
En majoritet av bibliotekspersonalen i regionen

Indirekta målgrupper

Barn och unga i regionen (0-18 år)
Politiker och beslutsfattare

Med vem/vilka

- Bibliotekschefer, utvecklingsledare, barnbiblioteksfolk – nyckelpersoner
- Personal vid läns-/regionbibliotek
- Generellt intresserad bibliotekspersonal i yttre tjänst och specifikt barnbiblioteksfolk (för fas 1 av projektet)
- All bibliotekspersonal i yttre tjänst (för fas 2)
- Kampanjgrupper Futurum.com småbarnsföräldrar respektive tonåringar (för fas 2)
- Bibliotekspersonal, barn och unga (för fas 3)

Önskad samverkan med

- Aktörer inom barns rättigheter/barnkonventionen
- Kulturkonsulenter och professionella kulturutövare (för fas 3)
- Pedagoger, lärare, rektorer, utvecklingsledare inom skolans område för läsfrämjande respektive delaktighet (ej rörande skolbiblioteksverksamhet)
- Personal inom kommunen som arbetar med barn och unga

2. UTVÄRDERINGSUPPDRAGET

Bakgrund

Uppdraget har inneburit att utvärdera projektet utifrån de syften, mål och verksamhetsplaner som antagits av finansiären. Att ta reda på målgruppens synpunkter på projektet och om projektet lämnat några spår i barnbiblioteksverksamheten. Personalens attityder till verksamheten har också varit av intresse.

Metod

Projektägaren önskade få utvärderingen redovisad i två olika dokumentationsformer dels via en skriftlig rapport och dels via en film på ca 15-30 minuter.

Med ansvar för budgeten har därför utvalda respondenter intervjuats under filminspelning vilket innebär att deras svar används såväl i filmen som i denna rapport. Utöver dessa intervjuer har en webbenkät skickats ut till samtliga uppdelat på berörda chefer, barnbibliotekarier, bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungdomsfrågor och annan bibliotekspersonal. Den sista delen i projektet – arbetet med bibliotekets fysiska miljö – pågår fortfarande under aktuell avtalstid.

Som underlag för denna rapport ligger också den dokumentation som utvärderaren tagit del av som tex projektplan, projektbeslut, lägesrapporter, publicerade tidningsartiklar, blogg och hemsida.

Intervjuer

10 st filmade intervjuer med styrgrupp, projektledning, deltagande bibliotekarier och bibliotekschefer

- Anna Borgström, biblioteksassistent och filialföreståndare Timmernabben
- Carl-Gustaf Hansson ungdomsbibliotekarie i Ronneby kommun
- Christer Bergqvist, Ordf. styrgruppen länsbibliotekarie Regionbibliotek Kalmar
- Emma Lundqvist, Barnbibliotekarie Hasslö och Nättrabyskolan
- Eva Wernersson, bibliotekschef i Karlskrona
- Paula Högström, barnbibliotekarie i Växjö kommun
- Pia Malmberg-Kronvall, tidigare projektledare, Bibliotekarie Oskarshamn
- Sara Thörnqvist, Barnbibliotekarie Ronneby Bibliotek
- Suzanne Hammargren, Bibliotekschef Kalmar kommun
- Therese Emilsson, bitr. projektledare Länsbibliotek Sydost

8 st Filmade intervjuer med barn ifrån Tillingseskolan och fokusgrupp på Växjö bibliotek

- Jakob, Filippa, William, Kristoffer, Leonard, Novalee, Måns, Charlie, Stina, Harry, Sixten och Benjamin från Tillingseskolan i Timmernabben
- Ottilia 10 år, Iris 10 år och Klara 10 år, Växjö

Webbenkät till samtliga berörda chefer, barnbibliotekarier, bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungdomsfrågor och annan bibliotekspersonal

Film

Dokumentationsfilmen visar ett utdrag ifrån de intervjuer som är gjorda. En del av intervjusvaren kommer att redovisas i denna rapport. Filmen ska ses som ett komplement till rapporten och går att hitta genom att man vänder sig till Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg och Regionbibliotek Kalmar.

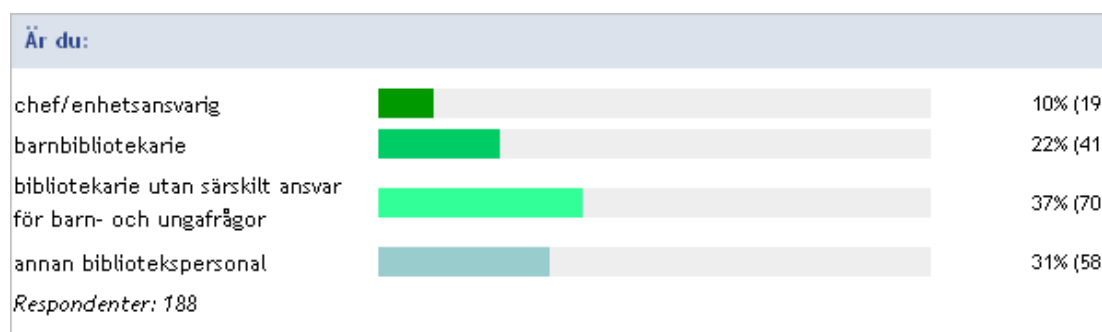
3. MÅLUPPFYLLELSEANALYS

En webbenkät skickades ut till totalt 322 personer representerande olika personalkategorier såsom chef/enhetsansvarig, barnbibliotekarie, bibliotekarie utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor samt annan bibliotekspersonal.

Enkäten har öppnats 266 gånger. 188 personer har startat dialogen och 162 personer fullföljde den. Det betyder 50 % svarsfrekvens beräknad på fullföljda. Enkäten skickades ut 2014-06-17 och stängdes 2014-08-19. Tre påminnelser 2014-06-26, 2014-08-06 och 2014-08-12.

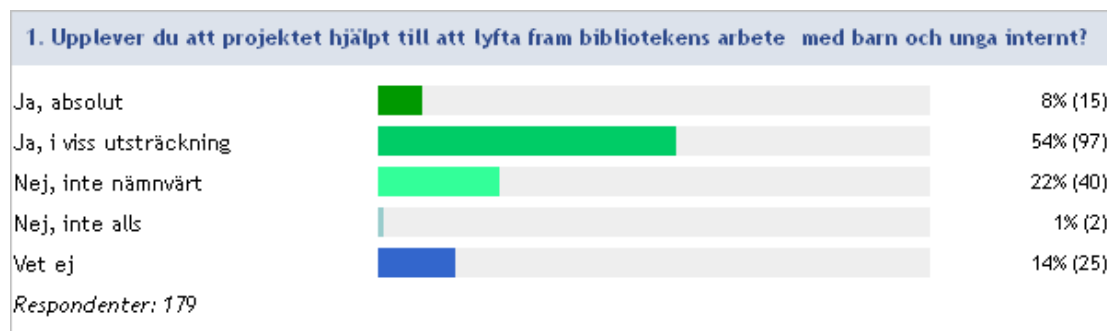
Vilka har svarat?

19 chefer, 41 barnbibliotekarier, 70 bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor samt 58 st annan bibliotekspersonal har svarat på webbenkäten.

Nedan följer en redogörelse för samtliga frågor och svar i webbenkäten⁴. De tio första frågorna besvarades av samtliga, därefter följde åtta frågor som bara besvarades av deltagare dvs barnbibliotekarier, bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor samt annan bibliotekspersonal. Cheferna fick tre egna frågor som bara de besvarade.

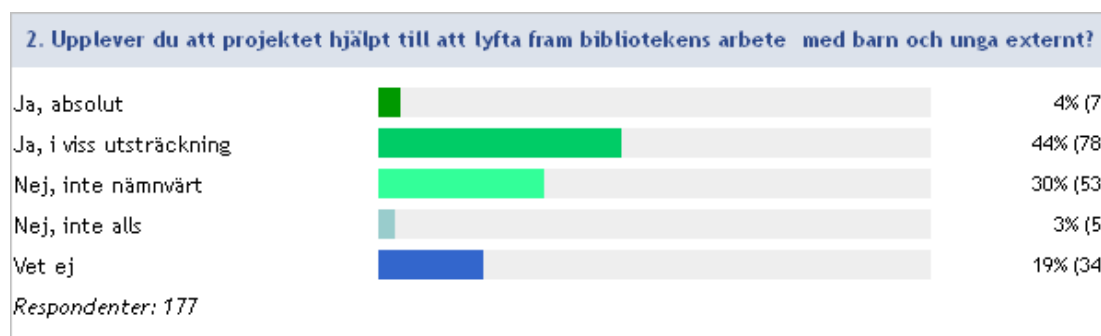
1. Upplever du att projektet hjälpt till att lyfta fram bibliotekens arbete med barn och unga internt?

⁴ Bilaga 2

Här svarar 62 % av respondenterna att projektet absolut eller åtminstone i viss utsträckning har hjälpt till att lyfta fram bibliotekens arbete med barn och unga internt. Om vi delar upp respondenterna i segment så anser **100 % av cheferna** att projektet absolut eller åtminstone i viss utsträckning har hjälpt till att lyfta fram bibliotekens arbete med barn och unga internt, **68 % av barnbibliotekarierna** och **55 % av bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor och annan bibliotekspersonal**.

2. Upplever du att projektet hjälpt till att lyfta fram bibliotekens arbete med barn och unga externt?

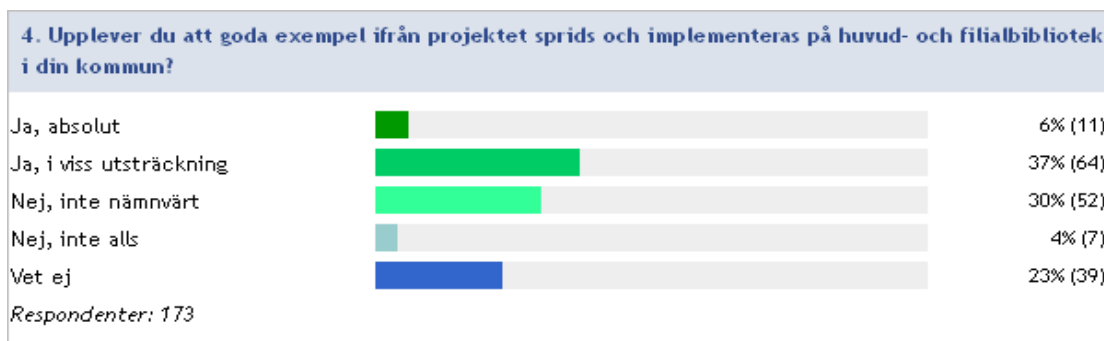
48 % av samtliga svarar att projektet absolut eller åtminstone i viss utsträckning har hjälpt till med detta (men bara 4 % svarar ja absolut och nästan samtliga av dem är bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor och annan bibliotekspersonal). **68 % av cheferna**, **49 % av barnbibliotekarierna** och **44 % av bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor och annan bibliotekspersonal** upplever att projektet har hjälpt till att lyfta fram bibliotekens arbete med barn och unga externt?

3. Upplever du att projektet har medfört en starkare förankring av barnperspektivet i verksamhet och organisation?

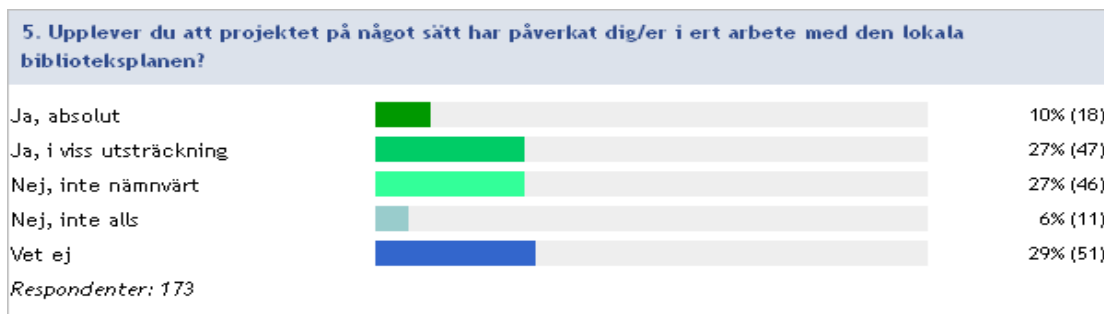
51 % upplever att projektet absolut eller i viss utsträckning har medfört en starkare förankring av barnperspektivet i verksamhet och organisation. Här är fördelningen mellan de olika yrkessegmenten ganska jämn.

4. Upplever du att goda exempel ifrån projektet spridits och implementerats på huvud- och filialbibliotek i din kommun?

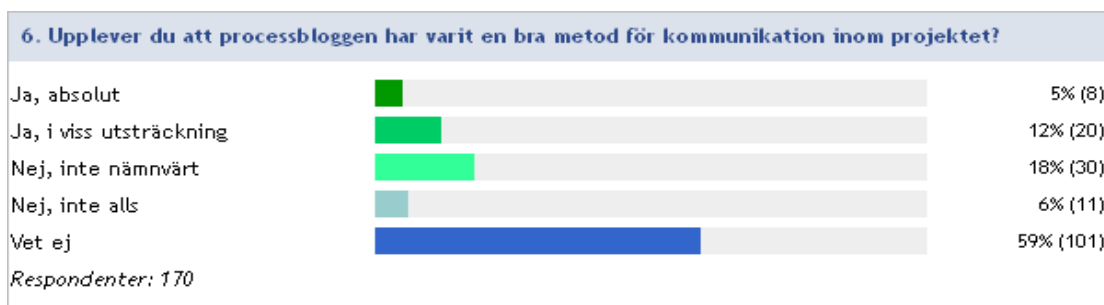
43 % upplever att goda exempel ifrån projektet spridits och implementerats på huvud- och filialbibliotek i kommunen. Samtliga yrkesgrupper hamnar runt 43 %. Av de som svarar "vet ej" är alla utom en bibliotekarie utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor och annan bibliotekspersonal

5. Upplever du att projektet på något sätt har påverkat dig/er i arbetet med den lokala biblioteksplanen?

Inte så många kan se att projektet på något sätt har påverkat biblioteken i arbetet med den lokala biblioteksplanen. **Cheferna** procentuellt sett mest positiva då **21 %** svarar Ja absolut. **7 %** av barnbibliotekarierna och **10 %** av bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor och annan bibliotekspersonal svarar lika bestämt ja. Vet ej svaren är ganska jämt fördelade över yrkesgrupperna.

6. Upplever du att processbloggen har varit en bra metod för kommunikation inom projektet?

Processbloggen är det uppenbarligen många som inte känner till. **60 %** säger att de inte vet om den har varit en bra metod för kommunikation inom projektet. Flest är bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor och annan bibliotekspersonal med **68 %**. Endast **17 %** har uppfattat bloggen som en tillgång i projektet.

Den fysiska miljön

7. Upplever du att bibliotekens fysiska miljöer för barn och unga ha utvecklats när projektet är slut?

56 % upplever att bibliotekens **fysiska miljöer** för barn och unga har utvecklats när projektet är slut. Fördelningen mellan personalkategorier är relativt jämn. **Cheferna** något mer positiva med **78 %**.

8. Kommer bibliotekens digitala miljöer för barn och unga ha utvecklats när projektet är slut ?

34 % upplever att bibliotekens **digitala miljöer** för barn och unga kommer att ha utvecklats när projektet är slut. **Cheferna utmärker sig** med att hälften av dem svarar ja i viss utsträckning.

9. Upplever du att biblioteken har fått en professionell översyn och förslag till förbättringar av såväl fysiska som digitala miljöer?

48 % upplever att biblioteken har fått en professionell översyn och förslag till förbättringar av såväl fysiska som digitala miljöer? Här utmärker sig **barnbibliotekarierna** något genom att **58 % svarar ja** absolut eller i viss utsträckning.

Ekonomiska resurser och status

10. Upplever du att ekonomiska resurser för verksamheter med barn och unga har ökat på de deltagande biblioteken?

Endast 11 % av samtliga upplever att ekonomiska resurser för verksamheter med barn och unga har ökat på de deltagande biblioteken. Här finns ingen skillnad mellan yrkeskategorier.

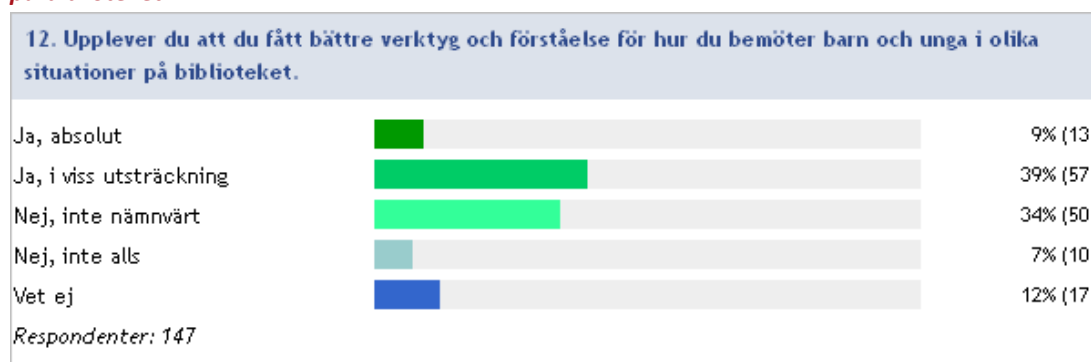
Frågor som bara besvarades av utbildningsdeltagare dvs. alla utom cheferna.

11. Upplever du att genom att ha deltagit i projektet blivit stärkt i din yrkesroll att arbeta med barn och unga?

50 % av alla deltagare i projektet upplever att de genom att ha deltagit i projektet blivit stärkt i sin yrkesroll att arbeta med barn och unga. Om vi ser till de tre olika yrkeskategorierna så är det **barn och ungdomsbibliotekarierna** som är mest positiva med **67 % Ja** medan **51 %** av annan bibliotekspersonal och **38 %** av bibliotekarierna utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor svarar det lite svagare ja i viss utsträckning.

12. Upplever du att du fått bättre verktyg och förståelse för hur du bemöter barn och unga i olika situationer på biblioteket.

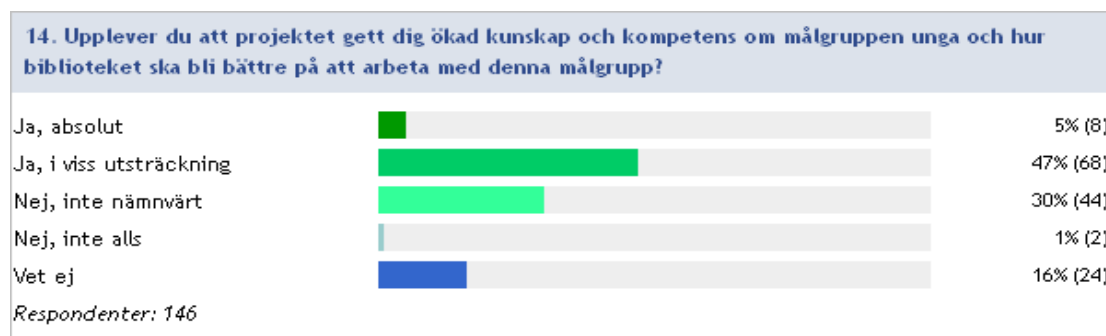
48 % av alla deltagare upplever att de fått bättre verktyg och förståelse för hur de bemöter barn och unga i olika situationer på biblioteket. Fördelning mellan personalkategorier: **66 %** av barnbibliotekarierna, **47 %** av annan bibliotekspersonal och **36 %** av bibliotekarie utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor.

13. Upplever du att projektet har gett dig bättre verktyg att kunna stödja och bidra till barns läs- och skrivutveckling?

36 % upplever att projektet har gett dem bättre verktyg att kunna stödja och bidra till barns läs- och skrivutveckling. **43 %** av barnbibliotekarierna, **49 %** annan bibliotekspersonal och **22 %** av bibliotekarie utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor.

14. Upplever du att projektet gett dig ökad kunskap och kompetens om målgruppen unga och hur biblioteket ska bli bättre på att arbeta med denna målgrupp?

52 % upplever att projektet gett ökad kunskap och kompetens om målgruppen unga och hur biblioteket ska bli bättre på att arbeta med denna målgrupp **65 %** av barnbibliotekarierna, **49 %** av annan personal och **46 %** av bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor.

15. Upplever du att projektet gett dig ökad kunskap och kompetens om målgruppen barn och hur biblioteket ska bli bättre på att arbeta med denna målgrupp?

53 % av deltagarna upplever att projektet gett dig ökad kunskap och kompetens om målgruppen barn och hur biblioteket ska bli bättre på att arbeta med denna målgrupp. **70 %** av barnbibliotekarierna, **51 %** av annan personal och **39 %** av bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor

16. Upplever du att du under projektet fått tillgång till nya och användbara metoder hur du arbetar med bibliotekets verksamhet för barn?

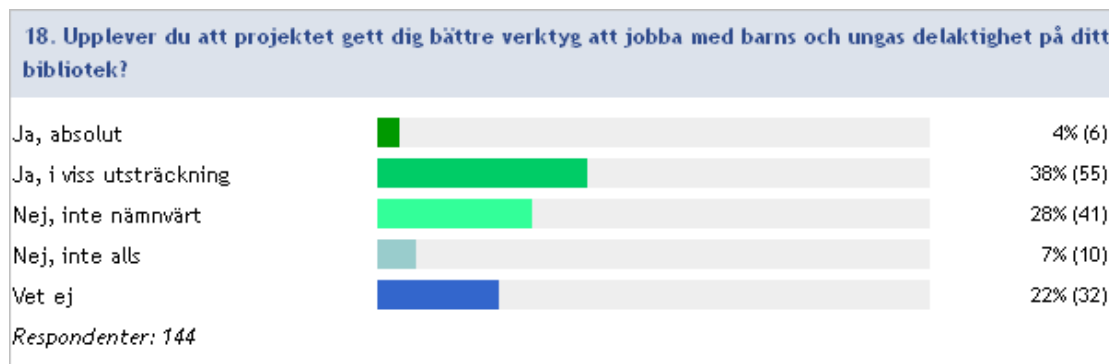
39 % upplever att de under projektet fått tillgång till nya och användbara metoder hur man arbetar med bibliotekets verksamhet för barn. **52 %** av barnbibliotekarierna, **37 %** av annan personal och **31 %** av bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor

17. Upplever du att du under projektet fått tillgång till nya och användbara metoder hur du arbetar med bibliotekets verksamhet för unga?

35 % upplever de under projektet fått tillgång till nya och användbara metoder hur de kan arbeta med bibliotekets verksamhet för unga. **45 %** av barnbibliotekarierna, **40 %** av annan personal och **24 %** av bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor.

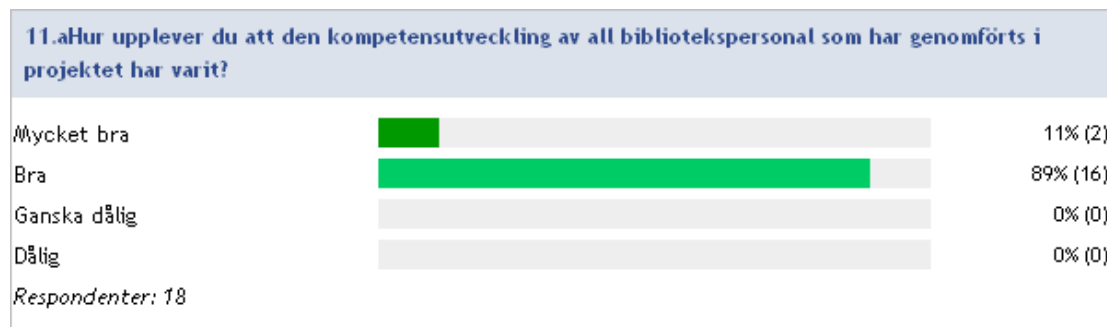
18. Upplever du att projektet gett dig bättre verktyg att jobba med barns och ungas delaktighet på ditt bibliotek?

42 % av deltagarna upplever att projektet gett dem bättre verktyg att jobba med barns och ungas delaktighet på biblioteket. **62 %** av barnbibliotekarierna, **47 %** av annan personal och **24 %** av bibliotekarier utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor

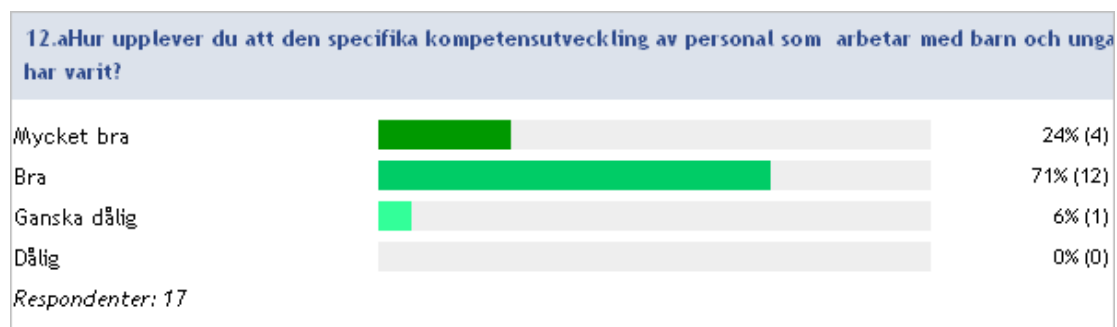
Frågor till: chefer/enhetsansvariga

11 a. Hur upplever du att den kompetensutveckling av all bibliotekspersonal som har genomförts i projektet har varit?

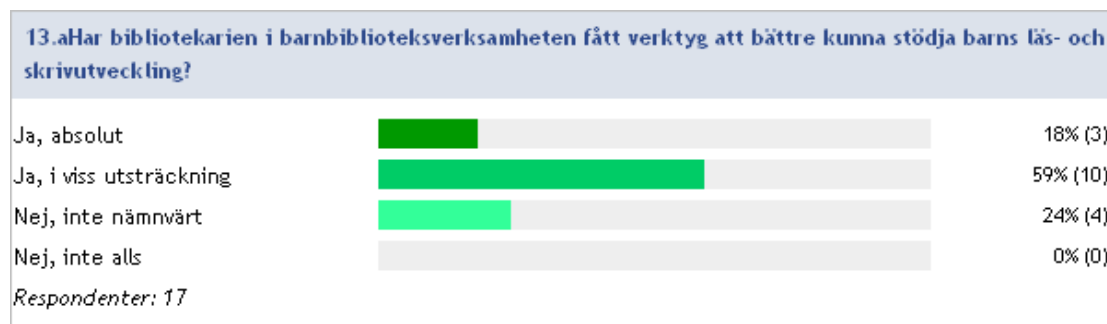
Samtliga chefer är mycket nöjda med den kompetensutveckling av **all bibliotekspersonal** som har genomförts i projektet. **11 %** tycker att den har varit mycket bra och resten anser att den har varit bra.

12 a. Hur upplever du att den specifika kompetensutveckling av personal som arbetar med barn och unga har varit?

Cheferna är nöjda med den specifika kompetensutveckling av personal som arbetar med barn och unga som har genomförts i projektet. **95 %** svarar bra eller mycket bra och endast en av cheferna tycker att den varit ganska dålig.

13 a. Har bibliotekarien i barnbiblioteksverksamheten fått verktyg att bättre kunna stödja barns läs- och skrivutveckling?

När det gäller omdömet om huruvida projektet har gett bibliotekarien i barnbiblioteksverksamheten verktyg att bättre kunna stödja barns läs- och skrivutveckling är meningarna lite delade men så många som **59 %** anser att så har skett i viss utsträckning och **18 %** säger Ja, absolut.

3. SAMMANFATTNING AV IAKTTAGELSER OCH UTMANINGAR

Detta kapitel bygger dels på en ytterligare tolkning av tidigare redovisad webbenkäten dels på tolkning av projektets dokumentation och framförallt på en tolkning av de 10 intervjuer som har gjorts med projektledare, styrgrupp, chefer och bibliotekarier samt 18 barn ifrån två olika bibliotek. (se bilaga 1). Observera att antalet intervjurespondenter är något för få för att kunna ge helt statistisk reliabilitet, men det som redovisas nedan har varit framträdande i fler än en intervju och oftast förstärkts av tillgänglig dokumentation och/eller webbenkät svar.

Projektprocessen

Projektet har genomförts mellan 2011 och 2014 och många uppfattar att det pågått under ovanligt lång tid. Projektet har varit uppbyggt i tre steg eller etapper med olika syfte, innehåll och målgrupper. De olika stegen, som var mycket genomtänkta ifrån initiativtagarens sida, har inte alltid varit lika tydliga för deltagare och chefer. Några av deltagarna upplever att det har varit en lång och ibland otydlig process. De deltagande bibliotekarier jag intervjuar har inte alltid haft klart för sig att de utbildningar de har deltagit i har ingått i detta projekt och de har inte heller förstått att de varit delaktiga i ett trestegsprojekt. Någon respondent säger att ser man till helheten har det varit ganska spretigt, även om barn och unga har varit målgrupp. Samtidigt så kan vi konstatera, att just de olika stegen och framförallt att projektet bjöd in all personal i det första steget, har varit en av projektets största framgångar eftersom många kan redovisa en starkt kompetens kring barn och unga. Vid det första steget deltog 70-80 % av samtlig personal från de deltagande biblioteken i Blekinge, Kronoberg och Kalmar län vilket är ganska fantastiskt eftersom biblioteken samtidigt hölls öppna.

Ledning och styrning

Det har av olika skäl varit ett antal byten på projektledarposten, men flertalet av respondenterna tycker ändå att projektet har flutit på bra. Det som däremot flera säger är att styrgruppen borde kommit in i ett tidigare skede, bl a för att jobba med strategisk påverkan och med att få ut budskapet i projektet till beslutsfattare. Styrgruppen kunde också varit behjälplig med att förankra projektet bättre hos cheferna och därmed skapat en bättre grund för hur det togs emot, informerades om och fördes vidare i personalgrupperna.

Vad har projektet åstadkommit?

Starkare förankring av barnperspektivet hos alla biblioteksanställda

Projektet har gett en starkare förankring av barnperspektivet hos i stort sätt alla biblioteksanställda. Fler har fått barnkompetens och förståelse för hur barn och unga har det idag och hur de växer upp. Representanter ifrån både små och stora bibliotek menar att det är viktigt att alla bibliotekarier har ett barnperspektiv och det har det här projektet åstadkommit.

De kommuner som deltog i disajndelen av projektet har stärkt barnperspektivet

Deltagande kommuner skrev via sina bibliotekschefer på ett "letter of intent" med löften om att de, med viss reservation för ekonomiska begränsningar, på ett eller annat sätt skulle skapa de förändringar av biblioteksrummet som konsultens förslag och fokusgrupperna kom fram till.

Barnbibliotekarier har fått ökad status och självförtroende

Många barnbibliotekarier har fått ökad status och bättre självförtroende när de via projektet har fått se vilket värde de tillför verksamheten och efter att ha blivit prioriterade och synliggjorda i projektet.

Barn har fått vara delaktiga

Projektet har jobbat mycket med barns delaktighet utifrån FN:s barnkonvention. Genom att barn- och ungdomar har fått komma till tals i de dialoger som har förts i samband med etapp tre Disajnprojektet, har de fått känna att det här är mitt bibliotek och här kan jag faktiskt vara med och påverka.

Ser med nya ögon på bibliotekens barn- och ungdomstillgänglighet

En viktig del i projektet har varit att titta i bibliotekets fysiska miljö och ifrågasätta t ex hur lätt det är att hitta in till bibliotekets barnavdelning. Ett av uppdragen under första dagen var att ta på sig knäskydden, börja från entrén och titta på sin biblioteksmiljö. Är det en inbjudande miljö? Finns det en mysig hörna? Finns det ett "häftigt häng"? Detta har skapat en medvetenhet hos hela personalen om hur biblioteket ser ut med barns ögon, vilket har varit bra. Många säger också att en väldigt positiv bieffekt av Disajnprojektet har varit att de har fått idéer ifrån andra bibliotek genom det utbyte som har skett vid konferenser och via den gemensamma dropboxen.

"Barn är ju prioriterat vi måste jobba med dem. Jag tycker också att vi har fått upp ögonen på hur det ser ut på våra bibliotek och hur det ser ut för barnen, sen att inte pengarna räcker till..., men det är ju en annan sak."

Vad har varit mindre bra med projektet?

Hemuppgifter har inte prioriterats

Varje utbildningstillfälle har haft en hemuppgift och dessa har tyvärr ofta inte hunnits med när vardagen har gjort sig gällande. Ingen uppföljning har skett förrän vid själva återträffen.

Kommunikation

Kommunikation är kanske en av de största utmaningar organisationer ställs inför i vår tid och här tycker deltagarna att det finns förbättringspotential. Många upplever att projektbloggen varit lite rörig och detta har troligtvis bidragit till uppfattningen att projektet varit otydligt. Någon menar att bloggen aldrig uppdaterades, att den var rörig och att man aldrig hittade information om utbildningarna där. Någon säger sig ha missat att delta i en del i projektet i och med att det inte fanns information på bloggen.

De mail som gick ut gick endast till cheferna och dessa har ibland missat att föra vidare.

"Bloggen har varit mindre bra. Men det är svårt när det är ett så här långt projekt att hålla ihop det. Över huvud taget tycker jag att det kan vara lite jobbigt med projekt som kommer uppifrån eftersom vi just nu har vi väldigt dåligt med personal och då blir det jobbigt när saker läggs på oss."

"Jag tycker nog att bloggen verkar lite rörig som bloggar gärna blir när flera människor är inblandade."

Mer handfast hjälp och tydlighet

”Det man har saknat lite under projektets gång är att det inte har varit så tydligt. För egen del hade jag nog förväntat mig mer. Jag hade förväntat mig att få lite hörnstolpar, lite mer om grunderna inom inredning. Vi lämnades också med att vi skulle ta fram ett förslag som fokusgruppen skulle utgå ifrån och där var vi också lite förvirrade. Det var väldigt löst att ta på och det fanns inte så mycket att gå på. Vi är faktiskt ganska oroliga vad det ska bli av det helt enkelt, för den information vi har fått nu är att det är fördröjt och försenat och den presentation vi skulle få på förändringar av biblioteket den uteblev. Min oro är att vi ska stå där själva ändå i slutändan. Jag är ganska besviken så här långt på projektet. Jag trodde att vi skulle få mer hjälp.” Bibliotekarie om Disajndelen

”Vi har ju haft flera uppgifter under hela projektet där vi ska sätta barnen i fokus men jag är rädd att det bara ska bli en punktinsats och att det sedan bara faller bort.”

Vilka lärdomar drar vi?

Bättre förankring

Styrgruppen borde kommit in i ett tidigare skede för att kunna jobba mer med förankring och med att få med sig alla chefer på upplägget.

”Vi har jobbat väldigt mycket med barnbibliotekarierna, som är de som kommer i kontakt med barnen i första hand, men vi skulle jobbat mer med cheferna, fått det mer förankrat i organisationen.”

”Jag tror att man kanske skulle förankrat det bland cheferna lite mer. Jag var inte riktigt med på banan.” Bibliotekschef

Coacher eller ansvariga för implementering

Mer personal och framförallt någon som kunde ansvara för att förverkliga det som projektet kom fram till på respektive bibliotek hade varit bra. Styrgruppen eller andra utsedda personer skulle kanske haft fem bibliotek var för att coacha och följa upp. Vardagen tar vid och det är lätt att hemläxor blir liggande och engagemang falnar.

”Det som inte riktigt har funkat är tidsplanen och vi som har jobbat med detta har lagt ner jättemycket tid och sen har det bara stannat av och då blir det lite svårt att hitta ny energi.”

”Jag skulle önska att man hade mer tid. En person på plats som ansvarade för projektet och kunde gå igenom alla anteckningarna och framförallt se till att vi inte halkade ur projektet som vi tyvärr gjorde.”

”Projektet har hållit på en väldigt lång tid. Starten var väldigt bra det var många möten och e-utbildningar som de flesta av dem som jobbar med barn var med på. Projektet är så långt att man inte har i huvudet vad som räknas till de olika faserna. Men att alla fick utbildning i barnkompetens var bra och att vi skulle gå hem och börja hemma vid entrén

för att se över vårt bibliotek var också väldigt bra. Problemet är bara att vi inte har rättat till det som vi uppmärksammade. Det har inte blivit gjort på grund av tidsbrist.”

Vad kommer att hända när projektet är slut?

Ändringar på barn- och ungdomsavdelningar i 16 bibliotek

16 av 25 kommuner var med i slutfasen av projektet och de har lovat genom ett "letter of intent" som oftast har skrivits under av bibliotekschefen, att de ska göra allt för att genomföra det som konsulten och fokusgrupperna kommer fram till.

”Jag vet ett par bibliotek där jag tror man kommer att satsa ganska rejält på det här.”

Biblioteksplaner

En av grunderna med projektet var att man skulle titta på vilket sätt barn är behandlade i biblioteksplaner och på våra bibliotek och hur man kan jobba för att få in mer av barn och unga i biblioteksplanerna. Projektet har gjort en stark insats men kanske inte nått ända fram. Denna process borde fortsätta. De flesta bibliotek kommer ju att revidera eller skriva ny biblioteksplan inom tre år och då bör man kunna få in mer konkret i planen hur man ska jobba mot målgruppen i och med att den är prioriterad. Man bör också kunna sätta upp mål som är mätbara för att barnperspektivet ska få en bättre förankring och att man ska kunna visa vad som faktiskt är gjort.

”Min förhoppning är att jag ser att de här idéerna förs in i konkreta biblioteksplaner under 2014. Kopplat till indikatorer. Många planer är från 2004. Min önskedröm är att de revideras vart tredje år. Hoppas det bli så efter 2015.”

”Bättre samarbete mellan bibliotekschef och barnbibliotekarie, på många håll ser jag att det är en mur vilket jag skulle vilja riva. ”

Fokusgrupper

Den sista delen i projektet, den sk disajndelen, där man har haft fokusgrupper med barn som har fått tänka till om sitt bibliotek, är något som upplevts mycket positivt hos både barn och vuxna. Den metoden borde man kunna jobba mer med fortsättningsvis, för att skapa ömsesidig förståelse och delaktighet.

”Tanken var att alla skulle få barnperspektiv och barnkompetens från början. På ett litet bibliotek har man oftast bara en disk och därför möter man både vuxna och barn. Alla ska ju få den möjligheten att möta både barn och vuxna på bästa sätt. Vi hoppas att vi den första fasen av projektet har kunnat påverka samtlig personal.”

”Det viktiga är att få se vad utvärderingen visar för jag tror att vi måste jobba vidare och djupare med den här gruppen och resultatet på utvärderingen är första steget för att se hur vi kan gå vidare.”

Strategisk påverkan?

Vi har redan konstaterat att det hade varit en fördel om styrgruppen funnits med från början i projektet. Förutom förankring internt i organisationen, kunde styrgruppen haft i uppdrag se till att planer och resultat blev implementerat i ordinarie verksamhet. De skulle också kunnat jobba mer

med beslutsfattare och politiker för att skapa en förståelse. En påverkan som ska få långsiktiga effekter bör komma ifrån sakkunniga till politiker och beslutsfattare. Cheferna skulle ha kunnat involveras mer under hela projektet. Men, trots att alla chefer inte riktigt känt sig informerade, så har projektet helt klart fungerat som en ögonöppnare för många av dem. Via intervjuer och webbenkät kan vi konstatera att projektet har gjort avtryck. Samtliga chefer (100 %) tycker att projektet absolut eller åtminstone i viss utsträckning har hjälpt till att lyfta fram bibliotekens arbete med barn och unga internt och 68 % upplever att projektet också har hjälpt till att lyfta fram bibliotekens arbete med barn och unga externt.

Media har uppvaktats och framförallt i etapp 3 Disajnprojektet har det fått genomslag, dels via tidningsartiklar och dels via radio. Att finnas med i media möjliggör för projektet att synliggöra vad som görs och har gjorts för den breda allmänheten och vi kan hoppas att även politiker och beslutsfattare läser lokalpress och lyssnar på lokalradio.

Det speciella och kanske även unika med detta projekt är "trestegstanken". Upplägget med att först utbilda all personal i barnperspektivet och därefter specialutbilda den personal som specifikt jobbar med barn och unga och till sist, med hjälp av extern konsult, se över bibliotekens miljö och skapa en dialog och delaktighet med barn och unga kring miljön, var både strategiskt och genomtänkt. Tack vare detta helhetsperspektiv i projektet borde det finnas ett intresse ifrån andra bibliotek och regioner för vad som har åstadkommit. En idé skulle kunna vara att anordna en konferens med kulturrådet, som har finansierat projektet, för att på så sätt skapa dialog, spridning och påverkan.

Vad har varit det allra bästa med projektet?

"Det bästa tycker jag har varit vårt engagemang. Vi har haft stora möten där vi bjudit in 60-70% av personal som har deltagit i de här kompetensdagarna."

"Jag tror det gav en aha upplevelse att ALL personal skulle gå på denna kompetensutveckling."

"Det bästa har nog varit att vi har fått ökad förståelse för hur barn och unga har det idag. Vi har jobbat en del med det digitala, eftersom barn och unga kanske är mer digitala än vad personalen är idag."

"Vi har också fått lite perspektiv på, och tittat på hur barnbibliotekarierollen har utvecklats, hur den har startats och hur rollen måste utvecklas för att möta barn som växer upp i en annan miljö än vad vi är vana vid. Viktigt att man anpassar sig till den målgrupp man jobbar i."

"Att man har återerövat kulturen i bibliotekaryrket och vågat gå utanför de traditionella biblioteksramarna. Det finns ett sug efter detta. Yrket grundar sig i en gammal folkbildningstradition där kultur och information gått hand i hand och viss allmän kultur berikar det här yrket och det har varit ganska tydligt i det här projektet att man börjat lägga tonvikt på det och jag är tacksam för det."

Genomförda intervjuer

Namn	Befattning
Anna Borgström	Biblioteksassistent och filialföreståndare, Timmernabben
Carl-Gustav Hansson	Ungdomsbibliotekarie, Ronneby Bibliotek
Christer Bergqvist	Länsbibliotekarie, Regionbibliotek Kalmar
Emma Lundqvist	Barnbibliotekarie, Hasslö- och Nättraby bibliotek
Eva Wernersson,	Bibliotekschef, Karlskrona kommun
Paula Högström	Barnbibliotekarie, Växjö Bibliotek
Pia Malmberg-Kronvall	Initiativtagare och tidigare projektledare, bibliotekarie Oskarshamns kommun
Sara Thörnqvist	Barnbibliotekarie, Ronneby Bibliotek
Suzanne Hammargren	Bibliotekschef, Kalmar kommun
Therese Emilsson,	Verksamhetsutvecklare, Länsbibliotek Sydost

Barn	
Benjamin, Charlie, Filippa, Harry, Jakob, Kristoffer, Leonard, Måns, Novalee, Sixten, Stina, William	Tillingseskolan, Timmernabben
Iris, Klara och Ottilia 10 år	Växjö bibliotek

Webbenkät projekt Barn och unga Futurum.com

Är du:

- _chef/enhetsansvarig
- _barnbibliotekarie
- _bibliotekarie utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor
- _annan bibliotekspersonal

FRÅGOR TILL ALLA:

Strategisk påverkan

1. Upplever du att projektet hjälpt till att lyfta fram bibliotekens arbete med barn och unga internt?
Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej
Kommentar: _____
2. Upplever du att projektet hjälpt till att lyfta fram bibliotekens arbete med barn och unga externt?
Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej
Kommentar: _____
3. Upplever du att projektet har medfört en starkare förankring av barnperspektivet i verksamhet och organisation?
Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls
Kommentar: _____
4. Upplever du att goda exempel ifrån projektet sprids och implementeras på huvud- och filialbibliotek i din kommun?
Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls
Kommentar: _____
5. Upplever du att projektet på något sätt har påverkat dig/er i ert arbete med den lokala biblioteksplanen?
Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej
Kommentar: _____
6. Upplever du att processbloggen har varit en bra metod för kommunikation inom projektet?
Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej
Kommentar: _____

Fysiska miljön

7. Upplever du att när projektet är slut så kommer det att ha utvecklat bibliotekens **fysiska miljöer** för barn och unga?
Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej
Kommentar: _____
8. Upplever du att när projektet är slut så kommer det att ha utvecklat bibliotekens **digitala miljöer** för barn och unga?
Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej

Kommentar: _____

9. Upplever du att biblioteken har fått professionell översyn och förslag till förbättringar av såväl fysiska som digitala miljöer?

Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej

Kommentar: _____

Ekonomiska resurser och status

10. Upplever du att ekonomiska resurser för verksamheter med barn och unga har ökat på de deltagande biblioteken?

Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej

Kommentar: _____

Frågor till: Barnbibliotekarie, bibliotekarie utan särskilt ansvar för barn- och ungafrågor och annan bibliotekspersonal (dvs. alla som deltagit i projektet):

11. Upplever du att genom att ha deltagit i projektet blivit stärkt i din yrkesroll att arbeta med barn och unga?

Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej

Kommentar: _____

12. Upplever du att du fått bättre verktyg och förståelse för hur du bemöter barn och unga i olika situationer på biblioteket.

Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej

Kommentar: _____

13. Upplever du att projektet har gett dig bättre verktyg att kunna stödja och bidra till barns läs- och skrivutveckling?

Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej

Kommentar: _____

14. Upplever du att projektet gett dig ökad **kunskap och kompetens** om **målgruppen unga** och hur biblioteket ska bli bättre på att arbeta med denna målgrupp?

Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej

Kommentar: _____

15. Upplever du att projektet gett dig ökad **kunskap och kompetens** om **målgruppen barn** och hur biblioteket ska bli bättre på att arbeta med denna målgrupp?

Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej

Kommentar: _____

16. Upplever du att du under projektet fått tillgång till nya och **användbara metoder** hur du arbetar med bibliotekets verksamhet **för barn?**

Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej

Kommentar: _____

17. Upplever du att du under projektet fått tillgång till nya och **användbara metoder** hur du arbetar med bibliotekets verksamhet **för unga?**

Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej

Kommentar: _____

18. Upplever du att projektet gett dig bättre verktyg att jobba med barns och ungas delaktighet på ditt bibliotek?

Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls, Vet ej

Kommentar: _____

Frågor till: chefer/enhetsansvarig

19. Hur upplever du att den kompetensutveckling av **all bibliotekspersonal** som har genomförts i projektet har varit?

Mycket Bra, Bra, Ganska Dålig, Dålig

Kommentar: _____

20. Hur upplever du att den **specifika kompetensutveckling av personal som arbetar med barn och unga** har varit?

Mycket Bra, Bra, Ganska Dålig, Dålig

Kommentar: _____

21. Har bibliotekarien i barnbiblioteksverksamheten fått verktyg att bättre kunna stödja barns läs- och skrivutveckling?

Ja absolut, Ja i viss utsträckning, Nej inte nämnvärt, Nej inte alls

Kommentar: _____